actu es. qz tunc semp mouereꝛ ꝯdiu est es. qđ est falsum igit ꝛc. Etiã pbaꝫ ꝑ vnã regulã. qz ois actus est eius actus in quo semp inuenit. sed motus semp inuenit in eo qđ est in potentia. ꝛ non in eo qđ est in actu. g̃ motus est actus entis in potẽtia. Maioꝛ ꝑbaꝫ. qz lumen facit dyaphonũ esse in actu qđ ꝓus erat in potentia. ꝛ semp inuenitur in diaphono. ergo dicit actꝰ diaphoni. Sed minoꝛ patz ex ĩmediate dictis Conclusio relinq̃tur nota ꝑt exempla ꝛ rõnes ꝓbi quas implicat Corrolariũ ꝓmũ Oratio ꝑ diffinitiõe motus posita nõ valeret si quis aliquã clausulam diffinitionis subtraheret. Patet quia ad rõnem motus requirũtur quatuoꝛ ꝓditiones Prima q̃ subiectũ habeat aliquid in actu. Secũda q̃ ĩmpfecte habeat illum actũ. Tercia q̃ ille actus ĩmpfectus ꝓsidereꝫ in oꝛdine ad vlteriozem actũ. Quarta q̃ talis actus cõsidereꝫ in oꝛdine ad aliquod ꝓus qđ se habet in potentia ad ipsum. Sed si aliqua clausula subtraheret que ponit in diffinitione motus. tũc hmõi ꝓditiões nõ obseruarentur. vt patz experiri volenti. igit Corrolariũ secũdum. Quedã diffinitiões ab antiquis date: sunt multis modis incõuenienter assignate. Patz verbi gra. nam ꝙdam dixerũt motum esse alteritatẽ. alij inequalitatem. alij veꝛo dixerũt q̃ motus esset non ens. sed motiua illoꝝ sunt cassa ꝛ vana. put amplius patz in textu. igit. Ad rationes. Ad ꝑmã dicit q̃ mobile est in actu ĩmpfecto ꝙ motum. sed mouet ad actũ ꝑfectum. Ad secãm dicit q̃ motus est actus entis in actu substãtiali. nõ fm q̃ est in actu. sz fm q̃ in potẽtia. vt satis pz ex declaratiõe mioꝛis

Mouetur autem et mouens omne

Querit primo.

Vtrũ secũda diffinitio motus sit materialis respectu ꝑme: in qua dicit q̃ motus est actꝰ mobilis fm q̃ mobile. Pro parte affirmatiua arguit. qz illa secũda diffinitio ꝓbaꝫ ꝛ demonstrat de diffinito ꝙ ꝑmã diffinitiõem. ergo est materialis respectu ꝑme. Tenet ꝓsequentia. qz illa est differentia inter diffinitõem materialem ꝛ formalẽ q̃ materialis demonstrat ꝙ formalem. Añs ꝓbaꝫ. qz ex quo motus est actus entis in potẽtia. sequitur q̃ sit actus mobilis fm q̃ mobile. Sed ꝓ parte negatiua arguit. qz ambe diffinitiões motus dant ꝙ subiectũ. g̃ vna nõ est magis materialis ꝙ alia.

Maioꝛ. Prima diffinitio motus data per primas differentias entis: meretur titulum formalis diffinitionis Minoꝛ. Subiectũ cõtractum scz mobile: tollit a secũda diffinitione rõnem forme Conclusio. Igitur secũda diffinitio motus est materialis: et respectu ꝑme minus principalis

Maioꝛ patz. qz prima diffinitio datur ꝙ actũ ꝛ potentiã. sed actus ꝛ potentia sunt de ꝑmis differentijs entis et sic datur ꝙ prioza. sed prius cõparatur ad posteriꝰ habet rõnem forme. quare seq̃tur q̃ prima diffinitio sit formalis Minoꝛ pz. qz de rõne forme est cõicabilitas. sed ꝛactio impedit cõicabilitatem. ergo etiã tollit rationẽ forme. Sed q̃ secũda diffinitio detur ꝙ subiectũ ꝛactũ patz. qz datur ꝙ mobile qđ est minus cõe ꝙ ens Conclusio ꝓbaꝫ quo ad secũdaz partẽ. qz forma est principalioꝛ ꝙ materia. sed prima diffinitio dicit formalis a forma que a prioꝛi notificat. et ista secũda dicit materialis a materia. ergo ꝓpter transsumptõem hmõi subtilitudinis secũda diffinitio respectu ꝑme dicitur minus principalis

Et q̃ illa secũda diffinitio motus sit bona sufficienter ꝙbatur in littera. qz licet qñq̃ motus sit actus mouẽtis. hoc tũ est ꝙ accns. qz ꝓuenit sibi ĩq̃tum agit ꝙ ꝛactuz sed omne agens per ꝛactũ in agendo repatit. ꝛ sic motus nõ est actus mouentis ĩq̃tum mouens. sed ĩq̃tũ mobile. vt dicit ista diffinitio secũda. Etiaz mouens ĩq̃tũ mouens est in actu. sed motus est actus entis i potentia. ergo repugnat mouenti ĩq̃tum hmõi. Ad rõnem dicendũ. q̃ ille due diffinitiões dantur ꝙ subiectũ. sed diuersimode. qz prima datur ꝙ subiectuz generale et incõtractũ. quare dicit formalis. sed secũda datur ꝙ subiectũ spẽale et ꝛactũ. quare uocat materialis.

Querit secũdo.

Vtrũ actio et passio sint idem actus et realiter motus vnus. Pro parte affirmatiua est Aristoteles in littera. qz sunt actus quẽ agens agendo causat. et quẽ mobile patiendo recipit. vt patet ex diffinitiõe vtriusq̃ Sed ꝙ parte negatiua arguit. qz actio ꝛ passio distinguũtur ꝓdicamentaliter. g̃ non possunt esse idez actus et vnus motus realiter. Tenet ꝓsequẽtia. qz ꝓdicamẽta sunt a toto genere essentialiter ꝛ realiter distincta.

Maioꝛ. Motus respectu mouentis ꝛ moti est vnus actus re: sed differens ratione.

Minoꝛ. Actio ꝛ passio vt loquitur phisicꝰ sunt huiusmodi actus. Conclusio. Igitur actio et passio loquendo phisice: sunt realiter idẽ actꝰ ꝛ vnus motꝰ. licet differant rõne

Maioꝛ ꝑbaꝫ. qz idem est qđ mouens in agendo causat. et qđ motũ patiendo recipit. put patz gñ ignis calefacit aquam. Sed q̃ differant rõne pz. qz nisi sic tunc quicquid ꝓueniret mobili respectu motus hoc ꝓueniret mouẽti. Et huius ponit exemplum Aresto. in littera. qz idẽ est spaciũ ascẽdẽtis ꝛ descẽdẽtis. tũ differẽs rõne fm q̃ ꝓpaꝫ ad terminũ sursũ ꝛ ad ṫminũ deorsũ. Silr eadẽ ẽ distantia ab vno ad duo et ecõtra. sed tũ differunt rõne. qz distantia ab vno ad duo dicitur subdupla. et econtra incipiendo a duob; ad vnũ dicitur dupla. Minoꝛ ꝙbatur. quia phisicus loquens de actione capit ipsam ꝓ forma acta et ꝓducta ab agente in patiens. et illaz forꝫmam ꝓparatã ad agens appellat actionẽ. sed ꝓparatam ad mobile vocat passionẽ. sed illa forma sic ꝙducta dicit motus et actus tam mouentis ꝙ mobilis Cõclusio relinq̃tur nota ex dictis Corrolariũ ꝓmũ. Actus non semp subiectatur in eo cuius actus dicitur. Patz q̃ mouens habet actũ qui est in mobili. licet denoietur denoiatione extrinseca a mouente. qz dicit actio ab agente. non quasi sit in agente. sed quia est ab ipso Corrolariũ secũdum. Extrema vniuersaliter credere ꝓpter ꝓuenientiaz cum medio inter se ꝓuenire: facit sepius in errorẽ incidere. Patz quia causat fallaciam accidentis. vt patz sic arguendo. animal est asinus. homo est animal. ergo homo est asinus. Et ergo ꝙ̃ actio et passio sint vnus motꝰ non tamen sequitur q̃ agens sit patiens. et q̃ discere sit docere. ꝛ sic de alijs. quia omnia ista argumenta pertinent ad fallaciam accidentis Corrolarium tercũ. Non cõpletur ratio ipsius motus absq̃ ꝓcursu anime rationalis Patet quia motus in rerum natura nihil est aliud ꝙ̃ actus imperfectus. qui est inchoatio quedam actus ꝑfecti

sed ratio motus non completur nisi per hoc q fit ꝓparatio actus imperfecti ad prius et ad posterius.et illam cō parationem facit anima rationalis .igitur correlariū verum. Ad rōnem dicendū q actio t passio capiuntur dupliciter.vno modo formaliter pro essentijs fm quas formaliter aliquid dicitur agens vel patiens.et sic distinguūtur predicamētaliter.et isto modo loquitur de eis logicus.Alio modo capiūtur materialiter pro forma producta ab agente in patiens.et sic sunt realiter et entitative vnus motus.et reponūtur in isto predicamento in q̄ reponitur forma per motū acquisita et non sunt predicamenta distincta.Et isto mō loq̄tur de eis phisicus.

Quoniam autem de natura scientia est

Querit̄ primo. Utrum ad naturalem philosophum pertineat ꝓsiderare infinitum. Pro parte affirmatiua est philosophus in littera.qui hoc probat per rationem et signum.quia eiusdem scientie est ꝓsiderare ea que per se insunt subiecto.sed phisicus intromittit se de motu cuius per se passio est infinitum.ergo motus est de numero ꝓtinuorum ad quorum rōnem pertinet infinitum.vt dictum est in principio secūdi.Signū autem est.nam omnes qui ratiōabiliter tractauerūt de scientia naturali fecerūt mentionem de infinito.et ita per locum ab autoritate cōcludi potest q̄ consideratio de infinito pertinet ad phisicum. Sed pro parte negatiua arguitur primo de illo quod non est nō habet phūs naturalis ꝓsiderare.sz infinitum non est.igitur. Maior ꝓbatur.quia cōsideratio scientialis est de ente.primo posteriorū. Minor patet in textu Secūdo sic.ꝓsideratio transcendentium spectat ad metaphisicum.sed finitum t infinitum sunt transcendentia.igitur. Minor probatur.quia infinitum t nō finitum idem sunt.sed finitum t nō finitū opponūtur cōtradictorie t dicūtur de quolibet ente

Maior. Considerare negatiue infinitum: pertinet ad primū philosophū Minor. Infinitum sumptum priuatiue: ꝓtinetur infra metas ipsius phisice. Conclusio. Igitur ad naturalem philosophum: pertinet ꝓsiderare infinitum priuatiue sumptū

Maior probatur.q̄ infinitum negatiue est extra motum et materiam sensibilem et separatū a materia fm rē de talib⁹ autē directe ꝓsiderat primus phūs .Et dico non tanter(directe)quia naturalis phūs potest per attributionem de tali infinito determinare.vt patz octauo huius vbi agit̄ de infinitate primi motoris Minor probat. quia infinitū priuatiue est passio ꝓtinui motus et temporis.de quibus se intromittit naturalis phūs .sic enī infinitum est de his que sunt subiecta motui t materie sensibili.In cuius signū phūs in isto libro diffinitiue agit de infinito taliter accepto Conclusio relinquitur nota ex probationib⁹ pro parte affirmatiua factis Correlarū Antiquoꝝ positio ꝓcedentiū infinitū esse:inuenit̄ fm diuersos multipliciter differre.Patz q̄ q̄dam antiquorum locuti sunt naturaliter t q̄dam innaturaliter de infinito Et illi qui innaturaliter locuti sunt posuerūt infinitum esse quoddā per se subsistens.sicut pictagorici et plato. Et isti differebāt dupliciter.primo q̄tum ad positionez. et secūdo q̄tum ad radicem.vt ad longū declarat phūs in textu. Siliter illi qui naturaliter locuti sunt ponētes infinitū esse accidens diuersificati sunt.nam q̄dam posuerunt vnū ꝓncipiū materiale qđ dixerūt esse infinite magnitudinis.Alij aūt posuerūt infinitatem fm multitudinē Et hoc differēter.q̄ anaxagoras posuit infinita principia fm spēm et qōlibet esse in quolibet.vt habitum est in primo huius.Alij sicut democritus t eius collega leucippus posuerūt infinita ꝓncipia.nō q̄dem substātialiter differentia.sed figura positione.t ordine. Ad rōnes Ad primā q̄d sit dicendū patebit in sequentib⁹. vbi ostēdetur quomodo infinitū est et quō nō est Ad secūdaz dicit̄.q̄ infinitū captū cōtradictorie est transcendens. sed nō si capiat̄ ꝓtrarie vel priuatiue. sicut hic capit̄

Querit̄ secūdo. Utrū vere sint ꝓprietates infiniti :q̄s ei attribuebant antiqui. Pro pte affirmatiua est autoritas antiquoꝝ.qui attribuebāt infinito quatuor ꝓprietates. Prima q̄ ipsum est ꝓncipiū.Secūda q̄ ipsum est ingenitū t incorruptibile. Tercia q̄ ipsum ꝓtinet t gubernat omnia.Quarta q̄ ipsum est quoddā diuinū. Et nō solum attribuūt infinito has ꝓprietates.sed cum hoc ponūtur motiua quib⁹ antiqui inducebāt̄. Sed pro parte negatiua arguit̄.q̄ infinitū de quo est hic sermo et etiam apud antiquos phos.pertinet ad impfectionem. q̄ habet rōnem partis fm phm.sed iste ꝓprietates spectant ad perfectionem.ergo non possunt attribui infinito hic considerato.

Maior. Infinito sumpto negatiue: q̄uenit predictas proprietates ascribere. Minor. Si priuatiue sumatur infinitum: sic ei nō conueniūt proprietates antiquoꝝ. Conclusio. Igitur put intendebat antiquoꝝ ratio: sic pfate ꝓprietates nō q̄uenūt infinito

Maior ꝓbatur.q̄ deus gloriosus dictas ꝓprietates habet excellentissime.vt patz enumerando singulas.igit̄.

Minor pz.q̄ infinitum priuatiue tenet se ex pte materie.que nō pt esse principiuz omniū aliorum.neq̄ gubernare oīa alia.q̄ tale infinitū habet rōem impfecti. sicut postea ostendit Arestoteles. Et g̃ rōnes antiquoꝝ arguūt sophistice circa duas primas ꝓprietates.q̄ aliud est principium inceptiōis rei et magnitudinis.et sicut dicit̄ de pncipio ita dicēdū est de fine.Etiā infinitū materiale nō potest oīa gubernare t ꝓtinere.et sic ad illud falsum nō potest adduci bona rō. Conclusio relinq̄tur nota. q̄ ipi loquūtur de infinito materiali sumpto priuatiue.qđ ptinet ad impfectionē.Sed q̄ loquātur de infinito materiali patz.q̄ nulli aut pauci alias causas posuerūt ēē solaz causam materialē infinit̄. Seq̄tur correlarie primo q̄ partim vera et partim falsa fuit antiquoꝝ ꝓsideratio Patet q̄ fuit vera loquēdo de infinito in actu.sed falsa loquēdo de infinito in potentia Seq̄tur correlarie secūdo.q̄ ad ꝓcludēdū infinitū in reruz natura antiq̄ ꝓdurerunt q̄dam motiua:nō penitus ꝓtenenda.Patz tum primo.q̄ tempus videt̄ semp fuisse et semp fore.Tum secūdo.q̄ infinitū inuenitur in diuisione magnitudinis et in numero.q̄ magnitudo potest diuidi in infinitas ptes et numerus potest augeri sine statu.Tum tercio.q̄ generatio est perpetua.et si nō esset aliq̄ infinitum.cū qđlibet generatū accipiat sibi suā portionē materie.sic tandem deficeret generatio.Tum quarto.quia si aliq̄ cor-